

QUADERN.

UN PAÍS DE PARAULES

Una València oberta en canal

La novel·la de Ferran Torrent ofereix una mirada de la societat valenciana actual

FRANCESC CALAFAT | 18 MAR 2015 - 16:39 CET

Archivado en: Ferran Torrent Literatura catalana Libros Literatura Cultura

L'escriptor Ferran Torrent. / JESÚS CÍSCAR

Ferran Torrent l'any 2011 féu una parada en la línia narrativa encetada amb la trilogia que obria *Societat limitada* (2002), alguns aspectes de la qual s'eixamplaven en *Bulevard dels francesos* (2010). Aquell "relax" narratiu, *Ombres en la ciutat*, era al mateix temps un repte perquè s'embolicava amb un maremàgnun monumental, com és la tragèdia de l'holocaust, la necessitat de venjança d'alguns supervivents, barrejat amb l'espionatge i la resistència a l'interior d'Espanya. Potser alguns la consideren un error, una obra menor, i el mateix autor no s'ha estat de remarcar-ne alguns punts febles. Amb tot, i al meu modest entendre, plantejava dos aspectes interessants: la presència d'un seguit d'aspectes ètics i morals que afectaren els supervivents i ell ha tingut l'encert i la valentia de literaturitzar, i dur al límit el seu estil sintètic.

En tot cas, i siga quina siga la valoració dels lectors, Ferran Torrent ara torna al matalàs temàtic que tants rèdits narratius li ha aportat. Si la trilogia s'avançava –i quedava curt, com reconeix l'autor– a l'esclat de la bombolla urbanística que va fer rebentar en mil miquetes el globus de *glamour* en què vivien les *rites*, els *camps* i tota la tropa, que ha esguitat tots els àmbits polítics, econòmics i socials, i ha deixat l'administració valenciana en fallida tècnica, si fem ús de l'eufemisme tècnic, ara, en *Un dinar un dia qualsevol* ens mostra una societat oberta en canal, on tot el

món viu "retallat" i on la corrupció ja no és un *modus operandi* sinó un *modus vivendi*, com afirma un personatge.

El fil conductor de la novel·la recau en un personatge nou, Marc Sendra, de cinquanta anys llargs, que després de trenta anys en nòmina s'ha convertit en *freelance*. És un tipus escèptic, perquè pertany a una generació que "ha viscut totes les derrotes", però alhora no es pot estar de donar guerra, de ser sensible a les injustícies, i per això li cal estar al tall dels esdeveniments, de la notícia, perquè, tot i que no la puga publicar, és on es palpa el fons o rerefons dels fets i, a més, sempre li pot ser útil. En la necessitat d'aconseguir reportatges amb ganxo vol investigar la deriva ruïnosa del València C F, però sobretot el negoci que en generaran els solars. Li cal un informador i aquest, Albert, a banda d'orientar-lo en embolics relacionats amb els solars del València, el posa sobre la pista de l'aparició del cadàver d'un adolescent marroquí en un abocador d'una empresa dedicada al tractament del fem. Aquests seran els dos fils argumentals sobre els quals creixerà la novel·la. Encara que tot està lligat amb tot, el futbol és el tobogan per a parlar de la corrupció en els terrenys polítics i econòmic (on els empresaris i la banca cada dia controlen més la política i els mitjans de comunicació) dels vasos comunicants existents entre el poder i la premsa. El mateix informador ens diu que "l'operació del Mestalla forma part d'un tot, no es pot deslligar de la resta de les martingales". Sembla dir-nos que la política –l'oficial, s'entén– i els sectors econòmics s'alien en un saqueig organitzat de la societat.

El cas del jove desaparegut permet parlar de les trampes que fan les empreses en el tractament de les escombraries, de les cases de joc il·legals, de prostitució d'adolescents, del negoci de les drogues i de les màfies controlades per personal procedent de l'Europa de l'Est.

En *Un dinar un dia qualsevol* la preparació de l'acció més trepidant és una mica més llarga que no en altres ocasions, perquè, mentre ens presenta distints escenaris, situacions i personatges clau, ens

ofereix una mirada sociològica i política de la València actual i del seu entorn. Un dels recursos que ens proposa en aquesta ocasió és una mena de guia per distintes zones de la ciutat i de diversos locals gastronòmics (que poden tenir una càrrega simbòlica), on es produeixen les cites amb informadors o col·laboradors. Les cites, s'ha de dir, juguen un paper estratègic en el desenvolupament de l'acció i expliquen ben gràficament el títol d'*Un dinar un dia qualsevol*.

Com passa en algunes de les novel·les últimes de Ferran Torrent, és cada vegada més visible que als seus personatges més entranyables no els interessa tant la diferència entre el que és legal i el que no ho és, com allò que, segons ells, pot ser just. És el cas del protagonista, però també del pare Rafel, que du una llar d'acollida, i que és ajudat per un exfalsificador (o no tant), per un "empresari" de joc il·legal, El Llargó o el Messié, un lladre de quant blanc. Aquests personatges viuen al marge de la llei, però posseeixen el seu costat bonhomí, "legal". No cal dir que aquests són un engranatge clau en l'acció i hi aporten sabor i color. Altres personatges secundaris de pes són Pons, un policia poc ortodox, i sobretot Magda, l'amiga de Marc, que en fa de contrapunt, perquè, malgrat ser una sanitària afectada per la crisi, manté una visió més racional del tema social i defensa l'organització i la gestió dels assumptes col·lectius. Entre els coneguts, trobem els germans Torrents, Robert Baixauli i el Colorado, una mena de família asocial, però que manté un esperit crític i vital.

L'escriptor torna al matalàs temàtic que tants rèdits narratius li ha aportat

Les peces que fan que la maquinària funcione a la perfecció són la graduació de l'acció, els diàlegs crepitants, irònics, punyents, carregats d'intencions, que troben alguns dels moments estel·lars quan ofereixen trampes, jugades fallanques, per dur el contrincant al terreny volgut. L'estil és lacònic, acerat. Ofereix tot un repertori antològic de frases lapidàries, sentencioses, com ara "és igual el mes en què naixes si ets valencià", "esperar és una tendència valenciana", "la pluja és un luxe de països civilitzats"... En aquesta ocasió, Ferran Torrent no juga a diferents perspectives que convergeixen finament, sinó que totes les direccions narratives van guiades pel narrador i protagonista, excepte les trobades en l'alqueria de Robert Baixauli, on viatgem a un diàleg de factura teatral, on entre altres coses es parla de literatura i es comenten els trets fonaments de la novel·la que llegim i com es tanca. De fet, la traca final és narrada en tercera persona, i mostra que encara s'arriba a una justícia legal i s'aconsegueix una justícia literària. Tot plegat, el lector trobarà l'imaginari més productiu de Ferran Torrent, el seu vessant més incisiu i amb ganes de continuar posant el dit en les ferides de la societat valenciana.